

Voorleessoftware voor leerlingen met dyslexie

'Niet meer alleen lezen'

De eerste poging om voorleessoftware op school in te voeren mislukte. "Ik had me niet gerealiseerd dat het scannen en bewerken van teksten zo'n tijdrovend karwei zou zijn", vertelt adjunct-directeur en intern begeleider Joyce Moesman van de Maastrichtse basisschool Binnenstad openhartig. De tweede poging is wel succesvol. "Aan de positieve reacties van de leerlingen is te zien dat onze inspanningen de moeite waard zijn geweest."

Aan de rand van de oude binnenstad van Maastricht ligt Openbare Basisschool Binnenstad (OBS Binnenstad): een eigentijds, wit schoolgebouw. Het ligt pal naast een verzorgingshuis voor ouderen die vanwege de winterse kou lekker binnen blijven, terwijl de kinderen buiten spelen op het schoolplein. Sinds zij vier jaar geleden begon als intern begeleider, probeert Moesman de zorg voor leerlingen met dyslexie naar een niveau hoger te tillen. "In de onderbouw is er Ralfi-lezen, en in de bovenbouw Connect-lezen binnen de eigen groep. Daarnaast lezen de leerkrachten teksten vaak voor, ook bij het maken van toetsen. Verder geven we pre-teaching, waarbij de leerling op school of thuis de nieuwe lesstof alvast doorneemt en beter is voorbereid. We willen maatwerk bieden aan onze leerlingen, dus rekening houden met ieders specifieke onderwijsbehoeften, en daar de hulp op afstemmen." Als intern begeleider neemt Moesman

deel aan het overkoepelend overleg van de stichting Jong Leren, waarbij vijftien basisscholen uit Maastricht en omgeving zijn aangesloten. "Zo'n twee jaar geleden hebben we gezamenlijk besloten om voorleessoftware aan te schaffen. Het werd Sprint Plus, vanwege de gebruikersvriendelijkheid: het programma is namelijk met enkele extra knoppen te gebruiken in een MS Office-omgeving. Net als bij andere voorleesprogramma's licht de tekst op die voorgelezen wordt, zodat je goed vanaf het scherm kunt meelesen.

Huren

Het is een uitstekend hulpmiddel voor kinderen die behoefte hebben aan auditieve en/of visuele ondersteuning." Doordat er moeilijkheden waren bij het converteren van de tekst naar een leesbaar pdf-bestand, kwam het project tot stilstand." Moesman werd gedwongen van strategie te veranderen en koos toen voor een

tweeledige oplossing. "Ten eerste scannen we nu geen methodes meer, maar huren digitale boeken bij Dedicon. Ten tweede begeleidt een hbo-student de dyslectische leerlingen om met het voorleesprogramma te leren werken, onder mijn toezicht."

OBS Binnenstad is al jarenlang een leerbedrijf voor studenten van de pedagogische academie, sportopleiding en het conservatorium, en had ook goede ervaringen met studenten van de Fontys Hogeschool in Eindhoven. Dus toen vier hbo-studenten (één student Pedagogiek en drie studenten Toegepaste Psychologie) de school benaderden voor een stageplaats, kreeg Moesman de kans om het dyslexieproject handen en voeten te geven. "Ik heb Rob Kerff, vierdejaars student Toegepaste Psychologie gevraagd om het Sprint plus project op te pakken." Om met de leerlingen aan de slag te kunnen, kreeg Kerff eerst een dag training bij de leverancier. "Nadat ik getraind was, heb ik de leerkrachten een training gegeven op school, zodat zij de leerlingen kunnen helpen in de klas." Elke dag oefent hij met een leerling om het programma onder de knie te krijgen. "Stap voor stap werk ik toe naar meer zelfstandigheid. Het tempo waarin dit gebeurt, is voor elke leerling anders. Wanneer kinderen eenmaal met de digitale boeken aan de

'Ik lees niet meer steeds dezelfde regel'

Lenthe is 8 jaar en zit in groep 5. Ze is de eerste leerling met dyslexie uit haar groep die met Sprint Plus oefent. Ze is positief over het voorleesprogramma. "Ik vind het fijn om niet meer alleen te moeten lezen. De vrouwenstem leest voor en ik kan zelf het tempo instellen." De logopediste waar zij in behandeling is, gebruikt Taal in Blokjes. "Nu we op

school dezelfde methode gebruiken, kan ik ook in de klas met de oefenbladen werken en de letterblokjes van de woorden inkleuren."

Kyara is 12 jaar en zit in groep 8. Ze heeft dyslexie en veel moeite met het lezen van tekst zonder foto's of illustraties erbij. "Plaatjes helpen mij om de tekst beter te begrijpen."

Na twee oefensessies met hbo-student Rob Kerff heeft ze het programma al onder de knie. "Ik ga volgende week zelf met Sprint Plus aan de slag in de klas. Het lezen gaat nu sneller en beter. Ik vind het fijn dat ik met dit programma elk woord mee kan lezen op het beeldscherm, omdat het oplicht. Nu lees ik niet meer steeds dezelfde regel."

Een leerling werkt met Sprint Plus. Adjunct-directeur en intern begeleider Joyce Moesman van de Maastrichtse basisschool Binnenstad: "We stemmen het onderwijs zo veel mogelijk af op het specifieke kind."

slag kunnen, leren ze vervolgens hoe ze teksten kunnen schrijven. Kan de leerling goed met het programma uit de voeten, dan is het de beurt aan een volgende dyslectische leerling om met het voorleesprogramma te gaan oefenen."

Testfase

Het project zit nog in de testfase, vertelt Moesman. Ze is aardig tevreden met de vorderingen die ze maken. "We zijn rustig begonnen en hebben één dyslectische leerling uit de groepen 4 tot en met 8 uitgenodigd om met Sprint Plus te gaan oefenen. Vooraf hebben we gevraagd met welke digitale methode zij wilden beginnen, en unaniem kozen zij voor ict-ondersteuning bij begrijpend lezen. Naar verwachting zullen de andere vakken zoals taal en/of wereldoriëntatie volgen. In principe bepaalt elke leerling zelf voor welke vakken hij hulp nodig heeft."

Deze keuzevrijheid sluit aan bij de visie van OBS Binnenstad, die gebaseerd is op drie pijlers: sociaal-emotionele ontwikkeling, cognitie en creativiteit. "Wij streven naar een balans hierin en willen ieder kind boeiend en betekenisvol onderwijs geven. Onder het

motto: Kind in de lens! stemmen we het onderwijs zo veel mogelijk af op het specifieke kind."

Naast voorleessoftware voor de dyslectische kinderen heeft de school ook Taal in Blokjes aangeschaft. Een aantal leerlingen van OBS Binnenstad gaat buiten schooltijd naar de remedial teacher of logopediste voor behandeling van dyslexie. Beide deskundigen werken met het interventiepakket Taal in Blokjes. "Omdat we merkten dat kinderen zichtbaar baat hebben bij deze behandelingsmethode, zijn we dit schooljaar de methode zelf gaan gebruiken. Als de leerkracht in de loop van groep 4 problemen met de leesontwikkeling signaleert, kan zij/hij meteen met de methode Taal in Blokjes beginnen."

Moesman: "Elk blokje stelt een letter voor en de klank van de letter bepaalt de kleur van het blokje. Met deze klankblokken maakt de leerling woorden. Op oefenbladen kleurt de leerling met fluorstiften de verschillende soorten klanken in het woord en maakt daarmee de klank- en de lettergreepstructuur zichtbaar. De methode leert kinderen een systeem aan waarin alles onderling samenhangt. Hierdoor zien ze de logica van het taalsysteem en leren ze het toe te passen." ■

Wat is Sprint Plus?

- voorleessoftware voor technisch en begrijpend lezen;
- geschikt voor iedereen met lees-, schrijf- en spellingsproblemen of als Nederlands je tweede taal is;
- leest voor in Word: een tekst, een alinea, een zin, een woord, een letter of lettergrepen;
- spelling van woorden zoals je ze uitspreekt (fonetisch)
- de voorleesstemmen zijn RealSpeak (keuze uit verschillende mannen- en vrouwenstemmen);
- leest voor in Nederlands, Engels, Duits en Frans;
- de voorleessnelheid en pauzes kun je gemakkelijk instellen;
- de woorden of zinnen die je leest, lichten op in een andere kleur;
- ABBYY finereader software is nodig om tekst te scannen en in de lay-out te plaatsen.

Als je teksten maakt, spreekt het programma de woorden of zinnen direct uit. Hierdoor kun je controleren of de spelling en zinsbouw klopt. De homofonenfunctie geeft de betekenis van woorden die hetzelfde klinken (wei en wij) en voegt er nog een plaatje aan toe.

Als je samenvattingen maakt, kun je de kernzinnen en kernwoorden markeren. Deze zet je eenvoudig onder elkaar in een document en kun je laten voorlezen. Verder kun je de teksten omzetten in een MP3 of WAV-bestand en als Word-tekst beluisteren op je afspelerapparaat.

Balans Magazine heeft in 2009 aandacht besteed aan de methode Taal in Blokjes. Het artikel *Taaldenken en puzzelen met woorden* kunt u nalezen op de website: www.stichtingtaalhulp.nl/publicaties